

İşıqlı sabahlar üçün, parlaq bir gələcək üçün,
çiçəklənən millət üçün, səsi dünyaya yayılacaq bir
gənclik üçün, **düşünərək yaşayanlar üçün**, xoşbəxt bir
ailə üçün, sevincli qəlblər üçün, gülən üzlər üçün,
heyat səhifələrimizi parlaq imza sahiblərinin
qələmi ilə yazmaq üçün

parlaq imzalar

Kitabın sahibi: _____

Oxu tarixi: _____

YENİ İL NƏĞMƏSİ

ÇARLZ DİKKENS

İngilis dilindən tərcümə:

Anar Mahmudov

Koordinator:	Amin
Tərcüməçi:	Anar MAHMUDOV
Redaktor:	Toğrul MUSAYEV
Korrektor:	Turac ELDARQIZI
İllüstrasiya:	Leyla NOVRUZOVA
Tərtibatçı:	İsmayıl SÜLEYMANLI
Art direktor:	Ramin HƏSƏNƏLİZADƏ
Dizayner:	Bayram QAFAROV

Charles Dickens
A CHRISTMAS CAROL

Çarlz Dikkens
YENİ İL NƏĞMƏSİ

Bakı, "Parlaq İmzalar" Nəşriyyatı – 2022, 144 səh.

© "Chapman & Hall" nəşriyyatı / 1843

© Parlaq İmzalar MMC / 2022

Kitabın bütün hüquqları qorunur. İcazəsiz olaraq hər hansı vasitə ilə nəşri və yayımlanması qadağandır.

Parlaq İmzalar Nəşriyyatı | 113
Klassiklər seriyası | 20

www.parlaqimzalar.az
info@parlaqimzalar.az
f /parlaqimzalar
0559697259 / 0559897259

Mətbəə: "Şərq-Qərb" ASC
Çap tarixi: 14.01.2022
Sifariş: 0061

Çarlz Dikkens 1812-ci fevralın 7-də İngiltərənin Portsmut şəhərində anadan olub. Atasının borca düşməsi ilə uşaq yaşlarından işləməyə başlayan Çarlzın bu illərdə keçirdiyi travmalar və mənəvi böhranlar, demək olar, əksər romanlarında əks olunub. İlk romanı “Pikvik klubunun qeydləri” 1836-37-ci illərdə nəşr edilib.

Dikkens Viktoriya dövrünün, bəlkə də, ən məşhur, romanları ən çox oxunan müəllifidir. On beş roman yazan Dikkens əsərlərində o dövrün burjua cəmiyyətini, varlı insanları və onların süni, riyakar əxlaq normalarını kəskin şəkildə tənqid edib. Romanlarının əsas qəhrəmanları yoxsulluqdan əziyyət çəkən saf, zəhmətkeş uşaqlardır.

“Böyük ümidlər”, “İki şəhərin hekayəti”, “Devid Kopperfild”, “Müştərək dostumuz”, “Oliver Tvist” böyük yazıcının ən çox oxunan kitablarıdır.

Ç. Dikkens 1870-ci il iyunun 9-da Qreyvşem şəhərində vəfat edib.

Anar Mahmudov 1973-cü il martın 21-də anadan olub. M. Ə. Rəsulzadə adına ADU-nun “Şərqşünaslıq” fakültəsini bitirib. Kitablarla yanaşı, bir neçə bədii və sənədli filmi Azərbaycan dilinə çevirib.

Tərcümə etdiyi əsərlər arasında bu kitablar da var: “Təhrik”, “Qürur və Qərəz” (Ceyn Ostin), “Yeni il nəğməsi” (Çarlz Dikkens), “Baskervillərin iti” (Artur Konan Doyl), “Ağdiş” (Cek London), “Keşis evində qətl”, “On üç müəmma” (Aqata Kristi), “Boyalı quş” (Yerji Koşinki), “Ququ yuvası üzərindən uçuş” (Ken Kizi), “İngilis pasiyent” (Maykl Ondatce), “Parıltı” (Stiven King).

Mündəricat

BİRİNCİ NƏĞMƏ	
Marlinin kabusu _____	11
İKİNCİ NƏĞMƏ	
Üç ruhun birincisi _____	41
ÜÇÜNCÜ NƏĞMƏ	
Üç ruhun ikincisi _____	69
DÖRDÜNCÜ NƏĞMƏ	
Ruhların sonuncusu _____	103
BEŞİNCİ NƏĞMƏ	
Son _____	127

Kabuslar haqqında olan bu kitabımda Ruh fəlsəfəsini ortaya qoymağa çalışmışam. Güman edirəm, bu ideya, oxucuların özlərinə, bir-birinə, Milad bayramına və mənə olan münasibətini yalnız yaxşıya doğru dəyişəcək. Qoy ruhlar onların evlərinə xoş niyyətlə gəlsin, insanlarımız onları günahlandırmasın.

*Sadiq dostunuz və bəndəniz Ç. D.
Dekabr, 1843-cü il*

Marlinin kabusu

Bəri başdan deyim ki, Marli ölmüşdü. Buna heç kim şübhə edə bilməzdi. Dəfn kağızını keşiş də imzalamışdı, dövlət məmuru da, qəbirqazan da, mərhumun ən yaxın adamı da. Bu sənədi Skruc özü imzalamışdı. Skrucun imzaladığı sənəd isə lap London birjasında da etibarlı sayılırdı. Qısa, qoca Marli ölmüşdü, özü də lap qapı mıxı kimi ölü idi.

Bir dəqiqə! Mən iddia eləmirəm ki, qapı mıxının ölü olması ilə bağlı xüsusi biliklərim-filanım var. Mənə qal-sa, dəmir-dümür içində ən ölüsü tabuta vurulan mıxıdır. Di gəl ki, bu bənzətmədə əcdadlarımızın hikməti var, mənim kimi adi adamlar onu dəyişməyə cəsəret edə bilməz, yoxsa ölkəmiz məhvə sürüklənər. Ona görə də icazənizlə elə belə də deyim: Marli ölmüşdü, özü də qapı mıxı kimi ölü idi.

Bəs Skruc onun öldüyünü bilirdimi? Əlbəttə, bilirdi. Başqa cür ola da bilməzdi. Marli Skrucla, kim bilir, neçə il şərik işləmişdi. Skruc onun yeganə qəyyumu, vəsiyyətinin yeganə icraçısı, yeganə qanuni varisi, yeganə dostu, yeganə əzadarı idi. Amma onun ölümü Skrucu o qədər dərin yasa batırmamışdı ki, işbazlığına mane olsun. Köhnə şərikini torpağa tapşırdığı gün cibini yaxşıca doldurmuşdu.

Marlinin dəfnindən söz açmağım məni yenidən söhbətin əvvəlinə qaytardı. Bəli, heç şübhəsiz, Marli ölmüşdü. Bunu ağılınıza həkk etməlisiniz, yoxsa danışacağım əhvalatın heç bir marağı qalmayacaq. Necə ki Hamletin atasının məlum faciədəki hadisələrin başlanğıcından əvvəl öldüyünə əmin olmasaydıq, gecə vaxtı öz qalasının bəndində peyda olub oğlunun onsuz da qarmaqarışlıq xəyalında bir tufan qoparmasına çox da təəccüblənməzdik. Fikirləşərdik ki, qoca kişidir, hava qaralandan sonra sərin bir yerə, məsələn, Müqəddəs Paul kilsəsi tərəflərə başmaqseyrinə çıxıb, özünü küləyə vermək istəyir.

Skruc dükanın üstündən Marlinin adını silməmişdi. Marlinin ölümündən neçə il keçmişdi, amma kontorun giriş lövhəsindəki yazı dəyişməmişdi: “Skruc və Marli”. Şirkət “Skruc və Marli” kimi tanınırdı. Bəzən xam adamlar gəlib Skrucu səs-ləyərdilər, bəzənsə Marlini. Hər iki halda Skruc cavab verərdi. Onun üçün heç bir fərqi yox idi.

Hə! Bu Skruc çox xəsis adam idi. Yumurtadan yun qırخانın, simicin, acgözün, tamahkarın biriydi bu qoca. Qışın oğlan çağında qar da havayı ala bilməzdin ondan. Bu insanın içində istilikdən, oddan əsər-əlamət yox idi. Karsız çaxmaq daşı kimiydi, gərək dəmirlə nə qədər vuraydın ki, bəlkə, bircə dəfə qığılcım verəydi. Ortada yeyib qıraqda gəzərdi, yalnız özünü düşünərdi, adamayovuşmazın biriydi, ilbiz kimi qınına çəkilərdi. İçindəki buz soyuqluğu qocanın sifət cizgilərini – uzun, əyri burnunu dondurmuş, yanaqlarını codlaşdırmış, yerişini sərtləşdirmişdi. Gözlərindən od yağırı, nazik dodaqları isə gömgöy olardı. Cır səsi adamın başına düşərdi. Çal saçındakı, qaşındakı və saqqalındakı ağ

tüklər də qırova oxşayırdı. Bu soyuq onun canından heç vaxt çıxmazdı. Yayın cırhacırında otağına sərinlik gətirərdi, Milad bayramı ərəfələrində isə bircə dərəcə də aşağı düşməzdi.

Bayırdakı isti və soyuğun Skruca heç bir isti-soyuğu yox idi. Günəş düz üstünə şaxısaydı da, onun canını qızdırmazdı, heç bir şaxta onu üşütməzdi. Heç bir külək onun qədər sərt ola bilməzdi. Qar, boran, leysan onu qorxutmazdı, pis hava ona əsər etməzdi. Şıdırğı yağış, quşbaşı qar, aramsız sulu qar havada nə tufan qoparsaydı belə, gec-tez yerə enərdi, Skruc isə yox.

Heç kim onu küçədə saxlayıb deməzdi:

– Skruc, əzizim, necəsən? Bizə nə vaxt gəlirsən?

Heç bir dilənçi Skruca əl açmağa, heç bir uşaq ondan saati soruşmağa, heç bir qadın, heç bir kişi ondan yol soruşmağa ürək eləməzdi. Onu həтта kor adamları müşayiət edən itlər də tanıyardı. Skrucu görəndə kimi sahiblərini dalana, ya evə yönəldib quyruq bulayar, sanki deyərdilər: “Belə dəyməcəli gözün olunca, kor olsan ondan yaxşıdır, mənim zülmət içində yaşayan sahibim”.

Amma bunlar Skrucun heç eyninə də deyildi. Əksinə, bu onun xoşuna gəlirdi. O, həyatın basırıq yollarından sivişib çıxar və insanların xoş niyyətinə etinasız qalardı; beləcə, ağıllı-kamallı adamlar onu “dəli” hesab edərdi.

Bir gün, daha dəqiq desək, ilin ən əziz günlərindən birində, yəni Milad axşamı qoca Skruc kontorundakı otağında oturmuşdu. Hava çox soyuq, şaxtalı idi, üstəlik, duman vardı. Skruc həyətdə səs-küy eşitdi. Bir neçə nəfər xırıltılı səslə tövsüyyür, oturub-durur, yumruqlarını sinələrinə vurub, ayaqlarını səki daşlarına dö-

yəcləyib canlarını qızdırmağa çalışırdı. Şəhər saati üçü yenicə vurmuşdu, amma hava artıq qaralırdı. Ümmiyyətlə, bütün günü hava çox tutqun olmuşdu. Qonşu dükanların pəncərələrində yanan şamlar bərk maddəni xatırladan açıq-qonuru havada sarımtıl-qırmızımtıl ləkələr kimi işıq saçırdı. Duman dəlmə-deşiklərdən, kilitlərdəki açar yuvalarından evlərə, otaqlara dolurdu. O qədər qatı idi ki, dar dalandakı üzbəüz evlər qarabasmaya oxşayırdılar. Sanki göyün üzündə, buludların üstündə uçurdular. Yerə sinən, hər şeyi gizlədən cansızıcı dumana baxanda adama elə gəlirdi ki, Təbiət haradasa yaxınlarda yaşayır və var gücünü toplayıb qorxunc, dəhşətli bir tədbir tökür.

Skruc otağının qapısını açıq qoymuşdu ki, arxadakı kiçik köşkdə – kameraya oxşayan hücrədə məktubların üzünü köçürən klerkini¹ görə bilsin. Skrucun buxarısında kömür az idi, köşkdəki buxarıda isə, deyəsən, elə bircə kösöv qalmışdı. Ancaq zavallı işçi buxarısını yenidən qalaya bilmirdi. Çünki Skruc kömür yeşiyini öz otağında saxlayırdı və klerk hər dəfə çalovu götürüb kömür dalınca gələndə müdiri ona xatırladırdı ki, bu gedişlə onunla vidalaşmalı olacaq. Buna görə də klerk ağ yun şərfini boğazına dolayıb şam işığında qızınmağa çalışırdı: o qədər də diribaş deyildi bu klerk.

– Milad bayramın mübarək, dayı! Allah səni amnında saxlasın! – Skrucun bacısı oğlu şən səslə dedi.

Oğlan otağa elə sürətlə girmişdi ki, Skruc başını qaldırmağa macal tapmamışdı. Bir də gördü ki, başının üstündədir.

– Eh! – Skruc dedi. – Boş şeylərdir.

1 Klerk – xidmətçi – Red.

Skrucun bacısı oğlu dumanlı, şaxtalı havada o qədər yüyürmüşdü ki, sanki istidən alışıb-yanırdı. Yanaqları pörtmüşdü. Gözlərindən od, nəfəsindən buğ çıxırdı.

– Dayı, nədir boş şey? – oğlan dedi. – Əminəm ki, Milad bayramını nəzərdə tutmursan.

– Elə onu nəzərdə tuturam, – Skruc dedi. – “Bayramın mübarək!” Sözə bax. Nə bayrambazlıqdır? Sən kasıbsan, bayram sənin harana yaraşır?!

– Tutaq ki, elədi, – Skrucun bacısı oğlu şən səsle dedi. – Bəs sən niyə kefsizsən? Niyə qaşqabağını sallamısan? Sən ki pula pul demirsən.

Skruc bacısı oğluna söz çatdırma bilmədi:

– Eh, – yenə dedi və əlavə etdi: – Boş şeylərdir.

– Əsəbləşmə, dayıcan, – oğlan dedi.

– Necə əsəbləşməyim?! – dayısı dedi. – Bu qədər axmağın əhatəsində ola-ola necə sevinim?! “Milad bayramın mübarək!” Nə bayrambazlıqdır? Nə miladbazlıqdır? Milad o deməkdir ki, vergiləri ödəməlisən. İndi gəl pulsuz-parasız vergi ödə! Milad o deməkdir ki, yaşının üstünə bir yaş da gəlir, amma pulunun üstünə bir funt da gəlmir. İllik haqq-hesabın vaxtı çatır, gəlirini, çıxarını hesablayırsan, görürsən ki, heç nə qazanmamısan, – o, qeyzlə əlavə etdi: – Məndən olsaydı, bu küçələrdə hər yetənə “Bayramın mübarək” deyib gəzən yaramazların hamısını puddinqə qatıb qaynadardım, basdıranda da ürəyinə pirkal payası çaxardım.¹ Ciddi sözümdür.

– Ay dayı! – oğlan məzəmmətlə dedi.

– Ay bacıoğlu, – Skruc kobud səsle cavab verdi, –

1 İngiltərədə XVII əsrin ortalarına qədər böyük günah işlədənləri, özünü intihar edənləri, qətl törədənləri çarmıxda, həm də ürəyinə pirkal ağacından paya vuraraq dəfn edərildilər. – Tərc.

sən get Miladını bayram elə, imkan ver, mən öz bayramımı özüm bildiyim kimi keçirim.

– Öz bayramını? – Skrucun bacısı oğlu dedi. – Axı sən heç onu keçirtmirsən.

– Yaxşı, onda imkan ver, keçirtməyim, – Skruc dedi. – Bunun sənə daha çox faydası olar. Hər halda, indiyə qədər çox olub.

– Mən həyatda çox şeydən faydalanmışam, amma qazanc götürməmişəm, – oğlan cavab verdi. – Onlardan biri də Miladdır. Amma həmişə Milad bayramının adı gələndə – bunu onun mənşəyindən, müqəddəsliyindən irəli gələn xoş hissləri bir kənara qoyaraq deyirəm – ağılıma mərhəmət, lütfkarlıq, səxavət kimi dəyərlər gəlir. Milad təqvimdə yeganə gündür ki, insanlar sanki sözsüz bir sövdələşməyə uyğun olaraq, bir-birinə ürəklərini açır, hamıya, hətta özlərindən kasıblara da sadəcə qəbrə gedən və ömür adlanan bir səyahətdə yol yoldaşı, həmsəfər kimi baxırlar. Buna görə də, dayıcan, Milad bayramı mənə qızıl, ya gümüş pul şəklində qazanc gətirməsə də, faydasının *olduğuna* və *olacağına* inanıram. Yaşasın Milad bayramı!

Köşkdəki klerk qeyri-ixtiyari bu sözləri əl çalaraq alqışladı, sonra hərəkətinin yersiz olduğunu görüb buxarıdakı ocağı qurdaladı və sonuncu közü də söndürdü.

– Bir də cıncırın çıxsın, – Skruc dedi, – bu Milad bayramı sənün üçün iş yerini itirməyinlə əlamətdar olacaq. – Sonra üzünü bacısı oğluna çevirib əlavə etdi: – Sən isə dildən pərgarsan, ser. Nəcəb parlamentə seçilməmişən?

– Hirsələnmə, ay dayı. Nəysə, sabah naharda səni gözləyəcəyik.